

Hvernig valdirðu sérgrein þína? Hvar lærðir þú og hvaða ráð viltu gefa ungum læknum?

Fjölbreytt og krefjandi sérgrein

Ég vissi ungur að ég vildi verða læknir. Fór í MR og náttúrufræðibrautin lá beinast við. Eftir útskrift úr læknisfræðinni 1990, hóf ég kandidatsár á sjúkrahúsinu á Akranesi þar sem góðir kollegar voru kennslusinnaðir og leyfðu okkur unglæknum að taka þátt eins við treystum okkur til og okkur var treystandi fyrir. Þar tók ég mitt fyrsta beinmergsýni með Ara Jóhannessyni eðallækni og með hans góðu leiðsögn fann ég listina í góðri beinmergssýnatöku, og fannst ég vera að gera gagn. Vissi ekki þá að blóðlækningafræinu var sáð.

Það var mikil gæfa að kynnst fjölbreyttri læknisfræðinni á Akranesi. Þar voru fáir sérfræðingar með fjölbreytt fagssvið. Við fengum á stuttum tíma víðtæka reynslu. Tókum þátt í öllum aðgerðum, frá botnlangatökum til keisarskurða. Eftir kandidatsárið á Akranesi langaði mig til að verða skurðlæknir. Sótti spenntur um sérnámsstöðu á skurðeild Landspítala en fékk engin svör. Lyflækningadeild Landspítala bauð mér hinsvegar stöðu sem ég þáði.

Þar vann ég í þrjú ár á ýmsum deildum, lengur en flestir læknar á mínu reki. Ég naut mín í þverfaglegri vinnu með frábæru fólki, fannst allt skemmtilegt og átti erfitt með að finna óskasérgrein. Fannst þær óþarflega þröngar. Læknisfræðin snerist í mínum huga um að skilja stóra samhengið.

Í lok þessa tímabilis kynntist ég svo blóðmeinafræðinni. Þar fann ég fyrirmyndir sem kveiktu áhuga á flókinni

og krefjandi sérgrein þar sem margt var ógert og til margs að vinna. Sérstaklega vil ég nefna Guðmund M. Jóhannesson, einn fremsta frumugreinanda (morp-hologista) sem ég hef kynnst, og Jóhönnu Björnsdóttur, sem gerði fagið að ævintýri og var einn besti og manneskjulegasti læknir sem ég hafði séð í samskiptum við sjúklinga. Síðast en ekki síst var nýkominn á Landspítala frá Bandaríkjunum ungur, skemmtilegur og framsýnn blóðlæknir, Páll Torfi Önnundarson, sem kveikti í mér áhugann á að leita í sérnám þangað.

Ég fluttist því með fjölskyldunni til Madison í Wisconsinfylki í Bandaríkjunum 1994 til að læra blóðlækningar. Fyrst þurfti þrjú ár í almennum lyflækningum og síðan þrjú ár í blóðlækningum. Ég lagði að auki áherslu á storkumein sem UWHC (háskólasjúkrahúsið í Wisconsin) var þekkt fyrir og

Ég naut mín í þverfaglegri vinnu með frábæru fólki, fannst allt skemmtilegt og átti erfitt með að finna óskasérgrein. Fannst þær óþarflega þröngar. Læknisfræðin snerist í mínum huga um að skilja stóra samhengið.

Brynjar Viðarsson
blóðlæknir

blóðmeinafræði, þar með talið að taka og lesa beinmergstroke. Síðan ég kom heim árið 2000 (þegar heimurinn átti að farast) hef ég starfað í hlutastarfi á Blóðlækningadeild og Rannsóknastofu í blóðmeinafræði á Landspítala.

Eins og margar sérgreinar læknisfræðinnar hefur blóðmeinafræðin breyst. Hún er nú klofin í tvær undirgreinar, blóðlækningar og blóðmeinafræði. Sérnámslæknar velja nú á milli þessara sviða og sumir velja að auki að læra um blóðmeinafræði með eða án krabbameinsfræða. Því meira sem við lærum um öll flókin fræði, því meiri tilhneiging er til að aðgreina fleiri sérsvið. Um leið og ég fagna framförum finn ég einnig mikilvægi þess að undirgreinar læknisfræðinnar einangrist ekki um of í sérþekkingunni.

Að þessu sögðu mæli ég heilshugar með því að ungir framsæknir læknar læri blóðmeinafræði – okkur vantar nýja blóðlækna til Íslands. Við sinnum fólki með mjög sértæka og flókna sjúkdóma. Við þurfum víðtækan og góðan lyflækisgrunn en þurfum líka að kunna að beita inngrípum sem eru nauðsynleg hverju sinni. Við vinnum með erfiða sjúkdóma en sjáum einnig miklar framfarir og það er gefandi í starfi.

Blóðlækningar: Tilviljun eða gripu örlögin í taumana?

Hluti af starfi mínu á Sahlgrenska sjúkrahúsinu í Gautaborg er að kenna læknanemum, sem mér finnst ákaflega gaman. Nemarnir dvelja á blóðlækningadeildinni í viku og fá að sitja hjá okkur á móttökunni milli fyrirlestra og kennslu. Ég fékk spurningu frá síðasta hópi, þar sem þau veltu fyrir sér hvernig ég endaði í blóðlækningum. Ég svaraði að sjálfsögðu um hæl að fagið væri það skemmilegasta og áhugaverðasta innan lyflækninga en gat samt ekki annað en hugsað: Hvernig endaði ég hér?

Haustið 2010, þá á þriðja ári í lækna-deild Háskóla Íslands, blaut á bak við eyrun og enn í tannréttingum, fengum við að velja rannsóknarverkefni til bakkalárgráðu. Ég var fremur ráðvillt, fannst allt áhugavert og úr mörgu að velja. Ein góð vinkona mín benti mér á verkefni um mergæxli en hún hafði heyrt að leiðbeinandinn væri frábær. Minna vissum við um mergæxli enda hvorug heyrta á sjúkdóminn minnst. Leiðbeinandinn var Hlíf Steingrimsdóttir blóðlæknir og verkefnið fjallaði um mergæxli á Íslandi árin 2000 til 2010 og áhrif nýrra meðferða á lifun sjúklinga. Það er skemmst frá því að segja að verkefnið var ákaflega lærdómsríkt og kveikti neista sem erfitt reyndist að slökkva.

Mér varð fljótt ljóst á fjórða ári í læknanáminu að ég yrði aldrei skurðlæknir enda er ég með ákaflega lélega rýmisgreind. Lyflækningar heilluðu og ég var svo heppin að fá að vera á blóðlækningadeildinni í tvær vikur. Ég heillaðist algjörlega af faginu og varð

nokkurn veginn viss um að ég vildi verða blóðlæknir. Mér fundust reyndar meltingarlækningar mjög skemmtilegar en eiginmaður minn bannaði mér góðfúslega að fara í sama fag og hann. Í blóðlækningum er skjólstæðingum sinnt allt frá því fyrir greiningu og eins lengi og þörf krefur, þannig að eftirfylgnin er mikil. Greiningarvinnan er mjög skemmtileg og oft krefjandi, nokkurs konar gáta sem þarf að leysa með hjálp margra sérfræðinga: erfðafræðinga, meinafræðinga og blóðlækna. Það hentaði gátufiklinum vel. Í Reykjavík vann ég með frábærum sérfræðingum og fékk að vera hluti af öllu ferlinu. Það er til dæmis sérlega minnisstætt að ganga inn á rannsóknarstofu með beinmergssýni og skoða sjálf í smásjá. Slíkt er ómetanleg reynsla sem kollegar mínir hér í Gautaborg öfunda mig af.

Við fluttum til Svíþjóðar 2019 og ég byrjaði á blóðlækningadeildinni hér í

Mér varð fljótt ljóst á fjórða ári í læknanáminu að ég yrði aldrei skurðlæknir enda er ég með ákaflega lélega rýmisgreind. Lyflækningar heilluðu og ég var svo heppin að fá að vera á blóðlækningadeildinni í tvær vikur.

Ingigerður Sverrisdóttir
sérfræðingur í lyflækningum og
sérnámslæknir í blóðlækningum

Gautaborg 2020. Framfarir í faginu eru miklar, ný lyf virðast spretta upp eins og gorkúlur og horfur sjúklinga eru mun betri en áður. Til að mynda eru tvíhliða mótefni (*bispecific antibodies*) samþykkt sem meðferð við langt gengnu mergæxli og hefur gjörbreytt horfum þessara sjúklinga. Við höfum einnig val um að gefa CAR-T frumumeðferð sem er enn sem komið er aðallega notað gegn eitlakrabbameini. Þessar meðferðir eru stundum eins og hreinn og beinn vísindaskáldskapur: frumum er safnað frá sjúklingi og þær svo forritaðar í öðru landi og síðan fær sjúklingurinn frumurnar til baka eftir lyfjagjöf. Vonin er sú að þá sjúkdóma sem taldir hafa verið ólæknandi, eða þar sem hætta á endurkomu er mikil, verði hægt að lækna í nánustu framtíð.

Öll vötn falla til Dýrafjarðar eða í mínu tillfelli til blóðlækninga. Fimmtán árum eftir að ég kláraði rannsóknarverkefnið mitt er ég enn að fást við mergæxli, bæði í rannsóknnum og í klíniskri vinnu. Mér finnst ég lánsöm að hafa valið blóðlækningar og er þakklát fortíðarsjálfinu að hafa rambað á rétt vísindaverkefni sem leiddi mig inn á þessa braut.